

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

Beknopt Verslag

VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE VERENIGDE COMMISSIES
VOOR DE LANDSVERDEDIGING
EN VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN
VAN

16 - 11 - 1999
namiddag

AGALEV-ECOLO	:	<i>Anders gaan leven / Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
CVP	:	<i>Christelijke Volkspartij</i>
FN	:	<i>Front National</i>
PRL FDF MCC	:	<i>Parti Réformateur libéral - Front démocratique francophone-Mouvement des Citoyens pour le Changement</i>
PS	:	<i>Parti socialiste</i>
PSC	:	<i>Parti social-chrétien</i>
SP	:	<i>Socialistische Partij</i>
VLAAMS BLOK	:	<i>Vlaams Blok</i>
VLD	:	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>
VU&ID	:	<i>Volksunie&ID21</i>

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 50 0000/000	:	<i>Parlementair document van de 50e zittingsperiode + het nummer en het volgnummer</i>
QRVA	:	<i>Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
HA	:	<i>Handelingen (Integraal Verslag)</i>
BV	:	<i>Beknopt Verslag</i>
PLEN	:	<i>Plenum</i>
COM	:	<i>Commissievergadering</i>

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 50 0000/000	:	<i>Document parlementaire de la 50e législature, suivi du n° et du n° consécutif</i>
QRVA	:	<i>Questions et Réponses écrites</i>
HA	:	<i>Annales (Compte Rendu Intégral)</i>
CRA	:	<i>Compte Rendu Analytique</i>
PLEN	:	<i>Séance plénière</i>
COM	:	<i>Réunion de commission</i>

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
 Tel. : 02/549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
 e-mail : alg.zaken@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
 Tél. : 02/549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
 e-mail : aff.generales@laChambre.be

INHOUD

VERENIGDE COMMISSIES VOOR DE LANDSVERDEDIGING EN VOOR DE BUITENLANDSE BETREKKINGEN – C
044

INTERPELLATIES

– van de heren **Dirk Van der Maelen** en **Lode Vanoost** tot de eerste minister over de kernwapens in België (nrs 137 en 146)

Sprekers : **Dirk Van der Maelen**, eerste minister **Guy Verhofstadt**, **Mark Eyskens**, **Ferdy Willems**, **Leen Laenens**, **Karel Pinxten**, **Jean-Pol Henry** en **Luc Sevenhans**

VERENIGDE COMMISSIES
VOOR DE LANDSVERDEDIGING
EN VOOR DE BUITENLANDSE
BETREKKINGEN

OPENBARE VERGADERING

DINSDAG 16 NOVEMBER 1999

NAMIDDAG

VOORZITTER :

de heren **Jean-Pol HENRY** en **Geert VERSNICK**

De vergadering wordt geopend om 14.38 uur.

INTERPELLATIES

KERNWAPENS IN BELGIË

– *Interpellatie van de heer Dirk Van der Maelen tot de eerste minister over "de kernontwapening en de rol van België" (nr. 137)*

– *Interpellatie van de heer Lode Vanoost tot de eerste minister over "de terugtrekking van VS-kernwapens uit Europa en de houding van België" (nr. 146)*

De heer **Dirk Van der Maelen** (SP) : Ik werd politiek actief in de jaren 1970 en nam deel aan heel wat betogingen tegen de kernwapens. De jaren 1980 en 1990 waren succesvol wat de ontwapening betreft. De tendens blijkt echter te keren, ik denk bijvoorbeeld aan de recente kernproeven in India en Pakistan en aan de niet-ondertekening van belangrijke ontwapeningsverdragen door onder meer Amerika en Rusland. Ik vrees dus dat we volgende eeuw te maken krijgen met een nieuwe kernwapenwedloop.

In de regeringsverklaring lezen we dat de regering het Parlement nauw zal betrekken bij het buitenlands beleid en dat de regering zich ertoe verbindt de reductie van kernwapens aan te kaarten op de internationale fora. In december vindt een belangrijke NAVO-top plaats tussen de ministers van Defensie en Buitenlandse betrekkingen en in maart-april is er het "review-process" van het non-proliferatieverdrag.

We vragen de regering met de Kamer te debatteren over de voorstellen waarmee zij naar de NAVO-top zal gaan.

We menen dat we binnen Europa een meer zelfstandige visie moeten creëren over het kernvrij maken van de wereld. De houding van de Verenigde Staten terzake is immers onrustwekkend en kan zelfs aanleiding geven tot een nieuwe kernwapenrace.

De aanhoudende weigering van de Amerikanen om het non-proliferatieverdrag te ondertekenen voorspelt evenmin weinig goeds. Deze houding kan eveneens bijdragen tot een nieuwe kernwapenrace.

We moeten trachten om een zo groot mogelijke kernwapenvrije zone tot stand te brengen binnen Europa. Daarvoor stellen we een driefasenplan voor.

De tactische kernwapens hebben militair geen nut meer en kunnen dus worden verwijderd.

Zo zou West-Europa, op Frankrijk en Groot-Brittannië na, de facto kernwapenvrij moeten worden. Tweede trap : in Midden en West-Europa zou de kern van drie reeds kernwapenvrije landen kunnen worden uitgebreid met kandidaat-EU-landen en ex-Warschaupactlanden. Derde trap is een West-Oost-dialoog die zou moeten uitmonden in een overeenkomst voor vrede en veiligheid, bestaande uit volgende punten : het kernwapenvrij maken van alle EU-landen, het engagement van Frankrijk, Groot-Brittannië en Rusland om geen kernwapens te gebruiken tegen de Europese kernwapenvrije landen en overleg tussen Groot-Brittannië, Frankrijk en Rusland met de EU-landen omtrent verificatie, non-proliferatie, wapenbeheersing en ontwapening.

Eerste minister **Guy Verhofstadt** (in het Nederlands) : De aanleiding van de interpellatie was het AFP-bericht dat de NAVO alle kernwapens uit Europa zou willen terugtrekken. Dit bericht werd ondertussen weerlegd. We blijven het beginsel "*no deny – no confirm*" trouw. Het voornoemde bericht van AFP was verkeerd. Door de Amerikaanse overheid en de NAVO werd het bericht ontkend. Het nucleair arsenaal binnen Europa is in de voorbije jaren voor vijfentachtig procent ontmanteld. Ik zou verder de verklaring van de NAVO-top van april 1999 in Washington willen citeren. (*Verder in het Frans*)

Er moeten beleidsopties worden vastgelegd inzake controle, wapenbeheersing en ontwapening. (*Verder in het Nederlands*)

De NAVO-top van december zal verdergaan op die paraagraaf om binnen NAVO-verband tot een verdere ontwapening in Europa te komen. Dat standpunt heeft onze ambassadeur binnen de VN verdedigd, namens zeventien andere NAVO-landen in Europa. Zijn verklaring luidde als volgt : (*Verder in het Frans*)

Wij denken dat wij voortgang kunnen boeken in het kader van de geleidelijke kernontwapening. Afzijdigheid van potentiële verdragspartners en onenigheid over het verdrag over biologische en kernwapens kunnen dat streven evenwel in de weg staan. (*Verder in het Nederlands*)

Samen met de verschillende andere staten verdedigt België de graduele ontwapening. Op de komende NAVO-top willen wij het standpunt verdedigen om verdere stappen te zetten naar meer ontwapening. We

moeten er alles aan doen om de non-proliferatie te ondersteunen.

Voor de landen Indië, Pakistan en Israël bestaat het vermoeden dat zij kernwapens bezitten.

We menen dat het principe "*fullscope-safeguards*" als basiselement van het non-proliferatieverdrag moet worden nageleefd. We zijn van plan om deze houding op de NAVO-top te verdedigen. De houding van de regering inzake de levering van nucleair materiaal aan Pakistan bewijst ons standpunt.

Wij willen een volwassen verhouding tussen regering en Parlement met betrekking tot deze materie. Met de voorzitters van Kamer en Senaat werd beslist een procedure in het leven te roepen waarbij de fractieleiders individueel op de hoogte zullen worden gebracht zowel van informatie die mag worden bekendgemaakt als van informatie waarover de geheimhouding moet worden bewaard.

In de Senaat bestaat daarnaast een commissie Buitenlandse Missies, die nu 9 leden telt, en die werkt volgens een protocol met de regering dat onder meer geheimhouding inhoudt. Die commissie functioneerde ook al tijdens de vorige legislatuur. Zij zou op de bestaande basis verderwerken.

Op deze manier kunnen we een volwassen communicatie tot stand brengen tussen de regering en het Parlement. De regering heeft de intentie om steeds voorafgaand aan belangrijke beslissingen overleg te plegen met zowel de Kamer als de Senaat.

De heer **Dirk Van der Maelen** (SP) : Ik wil erop aandringen dat we de gelegenheid krijgen om een uitgebreid debat te voeren samen met de ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie. Dit moet gebeuren vóór de NAVO-top in december.

Ik vrees dat er een ernstig meningsverschil bestaat met de Verenigde Staten inzake het non-proliferatieverdrag.

We verwachten van de regering een actief en vrijwillig optreden in de multilaterale fora.

De heer **Mark Eyskens** (CVP) : De premier heeft beslist de plicht tot geheimhouding over gevoelige materies uit te breiden. Met zijn initiatief neemt hij echter een groot risico. In België zijn er twaalf partijen. Een dergelijke procedure bestaat in het Britse Lagerhuis, dat echter slechts drie partijen kent en een goede oude politieke cultuur belijdt. Bovendien ondertekenen de leden van het Lagerhuis een "*secrecy act*", waardoor ze politiek en strafrechtelijk verantwoordelijk worden.

België dreigt last te krijgen met zijn NAVO-partners. Zij die aandringen op meer openheid willen de geheimhouding niet handhaven, maar willen het debat opentrekken.

De NAVO-strategie berust op verschillende pijlers : het nucleair arsenaal werd met vijftientig procent vermindert, de bacteriële en scheikundige wapens werd afgezworen, er kwam een tweesporenbeleid van conventionele wapens en minimale kernwapens en men houdt vast aan de "first strike"-strategie als ultieme afdreiging.

Dat beleid ondergraven houdt een reëel gevaar in. De denuclearisering van een continent is achterhaald. De reikwijdte van de kernwapens is immers wereldwijd en dus groter dan één continent. Het werkelijke probleem is de veiligheid. Deze veiligheid hebben we te danken aan de aanwezigheid van kernwapens. De veiligheid is bovendien grotendeels afhankelijk van de relatie met Rusland. Deze relatie moet goed onderhouden worden. Momenteel zijn er in totaal achttien mogelijke kernwapenstaten. Indien we overgaan naar een eenzijdige ontwapening lopen we een groot risico uitgaande van terroristische staten. Verschillende van deze achttien landen hebben immers helemaal geen democratische regering. Het doorknippen van de solidariteit met de Verenigde Staten zou voor Europa betekenen dat het heel kwetsbaar wordt en dat het ervoor moet zorgen een grotere militaire weerbaarheid tot stand te brengen. Indien daarvoor al een politieke wil zou bestaan, is het prijskaartje vrijwel onoverkomelijk.

De heer **Ferdie Willems** (VU-ID) : De heer Van der Maelen stelt kritische vragen bij artikel 62 van het NAVO-verdrag, dat berust op de afschrikkingskracht van wapens. De geschiedenis en de polemologie leren ons dat zulks nonsens is. Het "no first use"-principe wordt onder meer door de Duitse minister Joschka Fischer ter discussie gesteld. De VS houden zich er niet aan.

De VS bepalen de facto de kernwapenstrategie van de NAVO. Wij zijn voorstander van een parlementair debat over het standpunt dat België op de top in december zal innemen.

Ik volg de heer Eyskens niet wanneer hij meent dat het ter discussie stellen van de bestaande strategie niet kan verzoend worden met het bewaren van de geheimhouding. Ik ben het wel met hem eens dat het niet voldoende is Europa alleen te ontwapenen. Dat betekent echter niet dat Europa moet wachten met de ontwapening tot de rest van de wereld is ontwapend.

De recente ontwikkelingen in Rusland zijn inderdaad gevaarlijk. Met de heer Van der Maelen ben ik vragende partij voor een parlementair debat.

Mevrouw **Leen Laenens** (Agalev-Ecolo) : Onze fractie sluit zich aan bij de vraag om het debat te laten plaatsvinden vóór 2 en 3 december 1999.

De heer **Karel Pinxten** (CVP) : De premier heeft verklaard dat gevoelige informatie zal verstrekt worden aan de fractieleiders. Zal deze informatie ook aan de fractieleider van het Vlaams Blok worden meegedeeld ?

De heer **Jean-Pol Henry** (PS) : Nog vóór de top van Helsinki zullen wij in de commissie voor de Landsverdediging een debat organiseren, waarbij een nota zal worden voorgelegd over het begrip "Europese defensie". Over dat begrip, en over de opvatting van de toekomstige rol van de NAVO, moet in dit Parlement gedebatteerd worden.

Ook ik verheug me over de inkrimping van het militaire apparaat van de NAVO. Wij zullen elk Belgisch ontwapeningsinitiatief steunen.

De Amerikaanse weigering om het non-proliferatieverdrag te ondertekenen is betreurenswaardig maar kadert eerder in een intern debat. België nam en neemt nog steeds het voortouw in de strijd tegen de antipersoonsmijnen bijvoorbeeld, en wij zullen die weg ook in de toekomst bewandelen. We kunnen echter niet alleen de voordelen van het NAVO-lidmaatschap genieten zonder ook deel te nemen in de kosten of te dulden dat er (kern)wapens bij ons worden opgeslagen.

Het confidentiële karakter is nooit gerespecteerd in de commissie. Als er al een debat moet worden gehouden, dan moet dat hier in de Kamer plaatsvinden, en niet in de Senaat, want het is onze assemblee die de controle op de regering uitoefent. Kan er geen informatie versprekt worden via de fractieleiders ?

De heer **Luc Sevenhans** (VL. BLOK) : Ik ga niet akkoord met de vraagstelling van de heer Pinxten. Onze partij is democratisch verkozen en tot nader order leven wij in een democratische rechtsstaat. Ik dank de premier voor de primeur, maar vraag me af of hij bepaalde partijen niet in gewetensnood zal brengen met zijn initiatief.

De heer **Karel Pinxten** (CVP) : Ik heb de premier enkel gevraagd of gevoelige informatie over nucleaire wapens ook wordt verstrekt aan de fractieleider van het Vlaams Blok.

Eerste minister **Guy Verhofstadt** (*in het Nederlands*) : De informatie zal meegedeeld worden aan de negen fractieleiders. Ik stel vast dat het verlenen van dergelijke informatie in andere landen perfect kan. Ik zie geen enkele reden waarom dit in een democratisch land als België niet zou kunnen. Bovendien is het zo dat bijvoorbeeld in

Duitsland veel meer personen geïnformeerd worden. Alle parlementsleden krijgen er op verzoek de nodige inlichtingen. Ik pleit ervoor om voor 2 en 3 december of voor 14 en 15 december een debat te houden. (*Verder in het Frans*)

Ik ben niet gekant tegen de suggestie van de heer Henry om de fractieleider of een door elke politieke fractie aangewezen lid in te lichten. Ik zal dat aan de regering meedelen.

De **voorzitter** : Het incident is gesloten.

– *De openbare vergadering wordt gesloten om 15.40 uur.*